

**Asia: VNS 7/2025 vp****Valtioneuvoston tulevaisuusselonteon ensimmäinen osa. Strateginen toimintaympäristöanalyysi sekä skenaarioita vuoteen 2045.**

Sitra on tulevaisuustalo, joka auttaa Suomea uudistumaan. Sitra edistää Suomen hyvinvointia ja vauhdittaa talouden kasvua luonnon kantokyvyn rajoissa. Sitra tukee yhteiskuntaa tulevaisuusajattelussa ja ennakointikyvykkyyden kasvattamisessa.

Sitra kiittää mahdollisuudesta lausua valtioneuvoston tulevaisuusselonteon ensimmäisestä osasta.

**Keskeiset huomiot**

- Sitra suosittaa, että ennakkoinnin ja tulevaisuusselonteon hyödyntämistä vahvistetaan valtioneuvoston päätöksenteossa sekä laajemmin yhteiskunnassa – myös lapsiin ja nuoriin liittyvissä kysymyksissä. Selonteko tarjoaa tähän erinomaisen lähtökohdan, mutta sen soveltamista ja jatkohyödyntämistä voisi tukea kehittämällä lapsi- ja nuorinäkökulmaista ennakointia sekä perustamalla tähän keskittyvän työryhmän tai verkoston kansallisen ennakointiverkoston yhteyteen.
- Kansalaisten tulevaisuususkon vahvistaminen on oleellista, jotta Suomi kykenee vastaamaan tulevaisuusselonteossa tunnistettuihin haasteisiin ja tarttumaan mahdollisuuksiin. Erityistä huomiota tulisi kuitenkin kiinnittää nuoriin, joiden tulevaisuusko murenee muita ikäryhmiä nopeammin.
- Nuorten tulevaisuususkon vahvistamisen kannalta on oleellista, että heidän ääntä ja osallisuutta yhteiskunnallisessa keskustelussa ja päätöksenteossa vahvistetaan. Tällä hallituskaudella nuorten osallisuutta ja vaikutusmahdollisuuksia on lisätty merkittävästi, ja tätä työtä on tärkeää jatkaa määrätietoisesti ja pitkäjänteisesti. Tästä näkökulmasta tulevaisuusselonteon toisen osan keskittyminen nuorten toimijuuteen on erittäin tervetullutta ja kannatettavaa.
- Sitra pitää tärkeänä, että nuoria on osallistettu selontekotyöhön ja kannustaa tähän myös tulevaisuudessa. Jatkossa tulevaisuusdialogien lisäksi ja rinnalla kannattaa hyödyntää myös muita menetelmiä, kuten digitaalisia osallistumisalustoja ja puntaroivia kansalaispaneeleja.

Julkinen

## 1 Ennakoiva ja pitkäjänteinen päätöksenteko luo edellytyksiä lasten, nuorten ja tulevien sukupolvien hyvälle elämälle

Ennakoiva ja pitkäjänteinen päätöksenteko korostuu nopeasti muuttuvassa, epävarmassa toimintaympäristössä. **Sitra suosittelee, että ennakoivia ja tulevaisuusselonteon hyödyntämistä tulisi kytkeä vahvemmin ja systemaattisemmin keskeisiin ohjausprosesseihin ja niiden avainhetkiin, kuten valmistelemaan työhön ennen hallitusohjelmaneuvotteluja sekä sen tulevaisuusvaikutusten arviointiin, hallituksen puolivälitarkasteluun ja julkisen talouden suunnitelmaan.** Näiden yhteydessä tulisi myös avata toimenpiteiden ja päätösten tulevaisuusvaikutuksia selkeästi ja ymmärrettävästi.

Ministeriöiden välisenä yhteistyönä valmisteltu tulevaisuusselonteko tarjoaa erinomaisen mahdollisuuden tukea hallituksen ja valtioneuvoston strategista päätöksentekoa, varautumista vaihtoehtoihin tulevaisuuksiin ja pitkän aikavälin, kestävästä ja tulevat sukupolvet huomioivaa politiikkaa. Jatkon kannalta on oleellista, että selonteon hyödyntäminen jatkuu ja laajenee yhteiskunnassa myös valtioneuvostoa laajemmalle, ja että sitä hyödynnetään myös lapsia ja nuoria koskevan päätöksenteon tukena.

**Tulevaisuusselonteon toimintaympäristöanalyysissä tunnistetuilla kehityskuluilla ja epävarmuuksilla on pitkän aikavälin vaikutuksia myös lasten, nuorten ja tulevien sukupolvien elämään. Selonteko toimiikin hyvänä lähtökohtana myös lasten ja nuorten tulevaisuuksien ennakointiin.** Kuitenkin esimerkiksi eri hallinnonalojen, koulutuksen järjestäjien tai nuoriso- ja kansalaisjärjestöjen kannalta haasteena on, että selonteon tapauskohtaisempi jatkohyödyntäminen edellyttää huomattavan paljon soveltamista, jäsentelyä ja paketoitua, sekä ennakointiosaamista, aikaa ja resursseja.

Selonteon jatkohyödyntämistä voisi tukea lasten, nuorten ja perheiden tulevaisuuksiin keskittyvän työryhmän tai verkoston perustamista kansallisen ennakointiverkoston yhteyteen. Tämänkaltaisen toimintamalli lisää myös eri toimijoiden välistä yhteistyötä ja vuoropuhelua, mikä puolestaan tukee ennakoinnin vaikuttavuutta, uusien toimenpiteiden tunnistamista ja laajempaa systeemistä muutosta.

**Suomessa tulisikin kehittää ja hyödyntää lapsinäkökulmaista ennakointia, jonka keskiössä on lasten oikeus hyvään tulevaisuuteen.** Lapsinäkökulmainen ennakointi tarkastelee yhteiskunnallisten muutosten ja ilmiöiden mahdollisia, todennäköisiä, toivottuja ja ei-toivottuja vaikutuksia lapsiin ja nuoriin. Sen avulla voidaan analysoida lyhyen ja pitkän aikavälin muutoksia, jotka vaikuttavat lasten arkeen ja elämään.

Myös lainsäädännöllä on pitkäkestoisia ja vasta pitkän aikavälin kuluttua näkyviä vaikutuksia lasten ja nuorten elämään. Ennakoivan lainvalmistelun vahvistaminen ja vaikutusten arviointi onkin tunnistettu tulevaisuusselonteossa skenaarioista riippumattomissa, päätöksenteon kannalta tärkeissä ja erityistä huomiota vaativissa asioissa. **Vastatakseen tulevaisuuden haasteisiin lainsäädännön tulisikin olla tulevaisuuden kehityskulkuja ennakoivaa.** Pidämmekin tärkeänä kehittää ja systematisoida tulevaisuusvaikutusten arviointia tulevaisuusselontekoa ja ennakointia hyödyntäen.

*Sitra suosittelee lapsinäkökulmaisen ennakoinnin vahvistamista systemaattisesti osana päätöksentekoa, lainvalmistelua ja vaikutustenarviointia. Ehdotamme myös lasten, nuorten ja perheiden tulevaisuuksiin keskittyvän työryhmän tai verkoston perustamista kansallisen ennakointiverkoston yhteyteen.*

Julkinen

## 2 Erityisesti nuorten tulevaisuuskokoa on vahvistettava päämäärätietoisesti ja pitkäjänteisesti

Tarve vahvistaa väestön kestävästä hyvinvointia ja tulevaisuuskokoa on tunnistettu tulevaisuusselonteossa skenaarioista riippumattomissa, päätöksenteon kannalta tärkeissä ja erityistä huomiota vaativissa asioissa. **Pidämme tulevaisuuskokoa vahvistamista välttämättömänä, jotta Suomi kykenee vastaamaan seuraavien vuosikymmenien aikana tulevaisuusselonteossa tunnistettuihin muutoksiin ja haasteisiin.** Vastaavasti tulevaisuuskoko on edellytys myös sille, että kykenemme uudistamaan yhteiskuntaa ja tarttumaan selonteossa tunnistettuihin mahdollisuuksiin.

**Haluamme kuitenkin nostaa esille, että kyselytutkimusten mukaan erityisesti [nuoret ovat menettämässä luottamuksensa tulevaisuuteen](#).** Maaliskuussa julkaistun Nuorisobarometrin mukaan optimistisesti omaan tulevaisuuteensa suhtautuvien nuorten osuus on romahtanut lähes 20 prosenttiyksikköä. Myös lokakuun alussa ilmestyneen [Kansalaispulssi-kyselyn](#) mukaan erityisesti nuorten luottamus tulevaisuuteen murenee.

Nuorten tulevaisuuskokoa horjuminen ei ole kuitenkaan uusi ilmiö. Viimeisen noin kymmenen vuoden aikana useat kyselyt ovat kertoneet, että nuoret ovat menettämässä uskonsa Suomen, maailman ja nyt myös omaan henkilökohtaiseen tulevaisuuteen. Myös Sitran Tulevaisuusbarometrissa innostuneesti tulevaisuuteen suhtautuvien nuorten osuus on laskenut kolmessa peräkkäisessä (2021, 2023, 2025) kyselyssä.

Entä nuorten tulevaisuuskokoa tulevaisuus? Tulevaisuusselonteossa tunnistetut Suomen tulevaisuuteen vaikuttavat muutokset – geopolittisten jännitteiden kiristyminen, maailmantalouden riskitekijöiden lisääntyminen, väestöllisen huoltosuhteen heikkeneminen, teknologian arvaamaton kehitys, ilmaston kuumeneminen ja demokratiakehityksen heikkeneminen – viittaavat siihen, että nuorten tulevaisuuskokoa tullaan haastamaan yhä voimakkaammin ja useammista suunnista.

**Tässä tilanteessa on erityisen tärkeää kiinnittää huomiota nimenomaan nuorten tulevaisuuskokoa vahvistamiseen. Tulevaisuuskoko on nuorten hyvinvoinnin ja elämäntyytyväisyyden kivijalka,** jonka mureneminen johtaa moniin vaikeuksiin niin psyykkisen kuin fyysisen pärjäämisen eri osa-alueilla. Tulevaisuuskoko ohjaa myös nuorten elämänvalintoja liittyen esimerkiksi opintoihin, työhönsä ja perheen perustamiseen. Näillä valinnoilla on **ratkaiseva merkitys koko suomalaisen yhteiskunnan kehitykselle, elinvoimalle ja uudistumiskyvylle.**

**Nuorten tulevaisuuskokoa heikkeneminen ei ole kuitenkaan vääjäämätöntä.** Päinvastoin kehityksen suunnan kääntäminen on välttämätöntä. Valtionhallinnossa käynnissä olevat hankkeet liittyen nuorten tulevaisuuskokoa vahvistamiseen ja peruskoulun tulevaisuustyöhön tarjoavat erinomaisia edellytyksiä nuorten tulevaisuuskokoa vahvistamiselle. Molempien hankkeiden työ valmistuu alkuvuonna 2026, minkä jälkeen oleellista on varmistaa, että loppuraportit myös johtavat nuorten tulevaisuuskokoa vahvistaviin toimenpiteisiin.

Nuorten tulevaisuuskoko ei kuitenkaan ole ainoastaan nuoriso- ja koulutuspoliittinen kysymys, vaan hallinnossa ja päätöksenteossa tarvitaan myös laajempia toimia ja uudistuksia, joita kuvaamme myöhemmin tässä lausunnossa. Lopulta ratkaisevaa on suomalaisen yhteiskunnan kyky rakentaa tässä hetkessä päämäärätietoisesti parempaa tulevaisuutta nuorille – sellaista, johon nuoret voivat ja haluavat uskoa.

Julkinen

*Sitra pitää tärkeänä, että Suomessa ryhdytään pikaisiin, päämäärätietoisiin ja pitkäjänteisiin uudistuksiin erityisesti nuorten tulevaisuuskon vahvistamiseksi. Tässä nuoriso- ja koulutuspolitiikalla on ratkaiseva merkitys. Lyhyellä aikavälillä oleellista on, että nuorten tulevaisuuskon ja peruskoulun tulevaisuutta pohtivien hankkeiden tuotokset johtavat myös konkreettisiin toimenpiteisiin. Pidemmällä aikavälillä toimenpiteitä ja uudistuksia tarvitaan myös yhteiskunnan ja hallinnon muilla sektoreilla.*

### 3 Koulutus ja sivistys vahvistavat nuorten edellytyksiä toimia muuttuvassa toimintaympäristössä

Tulevaisuusselonteossa väestön koulutus- ja osaamistason nostaminen nostetaan esiin Suomen tulevaisuutta määrittäväksi kohtalonkysymykseksi. Tätä perustellaan ennen kaikkea talous- ja tuottavuuskasvun edellyttämällä inhimillisellä pääomalla. Johtopäätös on erittäin perusteltu, kun sitä peilataan selonteossa tunnistettuihin Suomen tulevaisuuteen vaikuttaviin muutostekijöihin ja toimintaympäristön epävarmuuksiin, sekä Suomen sisäisiin kehityskuluihin kuten heikkoon tuottavuuskehitykseen ja väestön ikääntymiseen.

Suomessa vallitseekin melko laaja yhteisymmärrys siitä, että tulevaisuudessa maamme menestys ja kilpailukyky perustuvat yhä vahvemmin osaamiselle ja koulutukselle. **Samalla kun Suomessa pyritään lisäämään inhimillistä pääomaa, on kiinnitettävä erityistä huomiota siihen, etteivät nämä pyrkimykset kasvata entisestään nuorten kokemia paineita, ja heikennä heidän hyvinvointiaan, toimintakykyä ja tulevaisuuskon.**

Kuten selonteossakin todetaan, osaamistason nostaminen rakentuu tälle inhimillisen hyvinvoinnin perustalle. Huoli sen murentumisesta on aiheellinen jo nyt. Viimeisen noin kymmenen vuoden aikana nuoria on ryhdytty ohjaamaan yhä nopeammin ja tehokkaammin työelämän palvelukseen, mikä on puolestaan heijastunut nuorten elämään kasvavina paineina ja mielenterveysongelmina, koulutus- ja uravalintojen kuormittavuutena sekä tulevaisuuskon horjumisena. Tulevaisuutta silmällä pitäen on tärkeää varmistaa, että koulutusjärjestelmää ja yhteiskuntaa kehitetään niin, että nuorille jää tilaa ja aikaa olla nuoria, puntaroida omia valintojaan sekä etsiä omaa polkuaan. Tästä näkökulmasta on oleellista, että kasvatuksen ja koulutuksen tulevaisuutta suunnitellaan yhdessä lasten ja nuorten kanssa, heitä kuullen ja osallistaen.

Selonteossa nostetaan ansiokkaasti esille myös osaamisen ja sivistyksen merkitys demokratian elinvoimaisuudelle, yhteiskunnan eheydelle ja kestäväälle kehitykselle. Oleellista on myös havainto siitä, että koulutus, osaaminen ja sivistys auttavat niin yhteiskuntaa kuin yksilöitä varautumaan ja sopeutumaan toimintaympäristön muutoksiin ja mahdollisiin yllätyksiin. Osaaminen ja sivistys vahvistavat koko väestön, ja erityisesti nuorten, edellytyksiä toimia aktiivisina toimijoina muuttuvassa toimintaympäristössä niin kansalaisina kuin työelämässä. Tätä nuorten toimijuutta on mahdollista tukea myös vahvistamalla tulevaisuuskasvatuksen ja -ohjauksen roolia koulujen oppilaitosten arjessa.

Olipa kyse inhimillisen pääoman kasvattamisesta, nuorten hyvinvoinnin lisäämisestä tai kestäväen kehityksen edistämisestä, oleellista on, että suomalaista koulutusjärjestelmää kehitetään tulevaisuuteen katsoen sekä ennakointia ja ennakointitietoa hyödyntäen. Kyse ei ole ainoastaan siitä, miten koulutusjärjestelmä voi varautua toimintaympäristön muutoksiin, vaan siitä, miten sen avulla voidaan proaktiivisesti rakentaa toivottua tulevaisuutta. Tämänkaltaisesta lähestymistavasta hyvä ja ajankohtainen esimerkki on parhaillaan käynnissä oleva Peruskoulun tulevaisuustyö -kehittämishanke.

Julkinen

*Sitra pitää tärkeänä, että Suomessa nostetaan väestön osaamis- ja koulutustasoa kiinnittämällä samaan aikaan erityistä huomiota siihen, etteivät inhimillisen pääoman kasvattamiseen tähtäävät toimet kasaa nuorille entistä suurempia paineita, ja täten murena osaamistason nostamisen perustaa eli nuorten hyvinvointia, terveyttä ja tulevaisuususkoa. Koulutusjärjestelmän sisällä ja laajemmin yhteiskunnassa on tarve vahvistaa nuoruuden tukemista itsessään arvokkaana elämänvaiheena, ei ainoastaan tulevaisuuden osaavana työvoimana.*

#### 4 Lasten ja nuorten tulevaisuusvaltaa ja osallisuutta on edelleen vahvistettava

Nuorten tulevaisuususkon kannalta ei ole yhdentekevää, ketkä yhteiskunnassa käyttävät [tulevaisuusvaltaa](#) eli määrittelevät, mikä tulevaisuudessa on mahdollista tai toivottavaa. Nuorten toiveet, huolet ja näkökulmat jäävät helposti sivuun sekä päätöksenteon prosesseissa että tulevaisuudesta käytävissä keskusteluissa.

Tästä näkökulmasta on ansiokasta, että osana tulevaisuusselonteon 1. osan valmistelua järjestettyjä 40 tulevaisuusdialogia kohdennettiin erityisesti nuorille. Selonteosta ei kuitenkaan käy ilmi, kuinka hyvin nuoria lopulta onnistuttiin tavoittamaan tai miten nuorten näkemykset ovat vaikuttaneet selonteon sisältöön. Jatkon kannalta pidämme tärkeänä, että nuorten osallistamisesta tulevaisuusselontekoprosessiin tulee pysyvä käytäntö, ja että dialogeja kytketään entistä osaksi selontekoprosessia. Tulevaisuusdialogien rinnalla kannattaa harkita myös muita nuorten osallistamisen keinoja, kuten esimerkiksi puntaroivia kansalaispaneeleja ja [digitaalista kansalaiskonsultaatiota](#).

**Vallan ja osallisuuden näkökulmasta on olennaista, että nuorten osallistumisella on yhteiskunnallisia vaikutuksia, kuten kytkös päätöksentekoon tai yhteiskunnalliseen keskusteluun tulevaisuuksista.** Tällä hallituskaudella nuorten osallisuutta ja vaikutusmahdollisuuksia on lisätty merkittävästi. Pidämme tärkeänä, että valtioneuvostossa on tunnistettu selkeä tarve edistää lasten ja nuorten yhteiskunnallista osallistumista ja vaikuttamista, mikä näkyy keskeisesti [demokratiaohjelman](#) (2025–2027) ja [lapsistrategian](#) (2023–2027) toimeenpanosuunnitelmissa sekä [valtakunnallisessa nuorisotyön ja -politiikan ohjelmassa](#) (2024–2027). Tätä myös tukee hallituksen puoliväliriihessä tekemä linjaus lasten ja nuorten osallisuustoimien lisäämisestä kaikilla toimialoilla ja kaikissa ministeriöissä jo ohjelmatyön ja lakiuudistusten suunnitteluvaiheessa.

Edistysaskeleista huolimatta pidämme tärkeänä, että nuorten tulevaisuusvallan ja osallisuuden vahvistamista jatketaan määrätietoisesti ja pitkäjänteisesti. **Tästä näkökulmasta nuorten osallisuuden ja toimijuuden nostaminen selonteon toisen osan keskiöön on erittäin kannatettava ja tervetullut.**

Nuorten osallistamiseen Suomessa on jo hyviä olemassa olevia rakenteita, kuten nuorisovaltuustot ja tuore Digiraati-palvelu. Niiden rinnalle tarvitaan kuitenkin lisää ja monipuolisia keinoja saavuttaa entistä laajempi joukko lapsia ja nuoria. Näitä voivat olla esimerkiksi suosituksia päätöksenteon tueksi tekevät lasten ja nuorten kansalaispaneelit tai erilaiset digiosallistamisen muodot. Kun uusia menetelmiä kehitetään ja otetaan käyttöön, on tärkeää pitää mielessä eduskunnan kanslian ja demokratiakasvatuskentän toimijoiden syyskuussa julkaisema [suomalaisen demokratiakasvatuksen visio](#). Siinä korostetaan, että eri lähtökohdista tulevilla lapsilla ja nuorilla tulee olla yhdenvertaiset mahdollisuudet osallistua aktiivisesti yhteiskunnalliseen päätöksentekoon ja tulevaisuuden ratkaisujen puntarointiin.

Julkinen

**Korostamme myös, että uusien menetelmien lisäksi tarvittaisiin parempaa koordinaatiota, yhteiskehittämistä ja toimiviksi koettujen menetelmien haarukointia ja skaalaamista nuorten osallistumisen vaikuttavuuden vahvistamiseksi.**

Samasta vaikuttavuuden varmistamisen näkökulmasta pidämme myös tärkeänä kokeille esimerkiksi Japanissa kehitetyn [Future Design](#) -menetelmän kaltaisia osallistavia tulevaisuustyöskentelyn tapoja, jotka auttavat ja pakottavat päättäjiä asettumaan nuorten ja tulevien sukupolvien asemaan.

Äänestysikärajan laskemista 16 ikävuoteen tulisi myös harkita ja kokeilla. Tutkimusten perusteella äänestysikärajan saavuttaminen kouluaikana lisää todennäköisyyttä jatkaa äänestämistä tulevaisuudessa. Päätöksentekoon osallistumisen lisäksi on tärkeää, että lapsilla ja nuorilla olisi tiloja ja mahdollisuuksia keskustella myös enemmän siitä, millaista tulevaisuutta he toivoisivat, ja että he saisivat aikuisilta tukea tulevaisuusajatteluun.

*Sitra kannattaa nuorten nostamista tulevaisuusselonteon toisen osan keskiöön. Sitra suosittaa, että lasten ja nuorten osallistumisesta tehdään pysyvä toimintamalli osaksi tulevaisuusselonteon valmistelua. Nuorten tulevaisuusvallan ja osallisuuden laajentamiseksi Sitra kannustaa myös puntaroivien kansalaispaneelien ja erilaisten digiosallistamisen muotojen kehittämistä ja vakiinnuttamista. Pidämme myös tärkeänä, että uusi menetelmien ja kokeilujen lisäksi kiinnitetään huomiota niiden koordinaatioon ja skaalaukseen, jotta turvataan nuorten osallistamisen vaikuttavuus.*

## 5 Tulevien sukupolvien oikeudet ja sukupolvien välinen oikeudenmukaisuus

Tulevaisuusselonteossa skenaarioista riippumattomissa, päätöksenteon kannalta tärkeissä ja erityistä huomiota vaativissa asioissa korostetaan sukupolvien välisen oikeudenmukaisuuden edistämistä, sekä tarvetta arvioida lainsäädännön vaikutuksia kokonaiskestävyyteen, tulevat sukupolvet huomioiden.

Tulevaisuusselonteon toimintaympäristöanalyysissä tunnistetut muutokset sekä Suomen sisäiset kehityskulut lisäävät tarvetta uudistaa ja vahvistaa edustuksellista demokratiaa ja poliittista päätöksentekoa tavoilla, jotka turvaavat tulevien sukupolvien oikeudet ja sukupolvien välisen oikeudenmukaisuuden. On myös tärkeää kiinnittää nuoret sukupolvet osaksi demokraattista päätöksentekoa ja yhteiskuntaa, sillä osallistumiskuilu vanhempien ja nuorempien sukupolvien välillä on Suomessa kasvussa.

Päätöksenteon uudistaminen ja sukupolvien välisen oikeudenmukaisuuden huomioiminen edellyttää myös laajaa ja moniäänistä, kansalaisia osallistavaa yhteiskunnallista keskustelua. Tästä hyvänä ja ajankohtaisena esimerkkinä on [EU:n sukupolvien välisen oikeudenmukaisuuden strategian](#) valmistelu, jossa kansalaispaneelit ovat elimellinen osa strategian valmistelua. Sen tarkoituksena on varmistaa, että EU:n politiikassa ja lainsäädännössä otetaan huomioon sekä nykyisten että tulevien sukupolvien väliset edut kattaen eri politiikan alat. Tästä näkökulmasta on oleellista, että tehtyjen ja tekemättä jätettyjen päätösten vaikutuksia arvioidaan paitsi eri ikäryhmiin (esim. vanhat vs. nuoret), mutta myös eri sukupolviin (esim. suuret ikäluokat vs. z-sukupolvi vs. syntymättömät sukupolvet).

Syyskuussa 2024 järjestetyn YK:n tulevaisuushuippukokouksen päätteeksi maailman valtiot, Suomi mukaan lukien, sitoutuivat rakentamaan kestäväää tulevaisuutta tulevien sukupolvien oikeudet huomioiden. Edellisen tulevaisuusselonteon toinen osa käsitteli seuraavien sukupolvien huomioimista lainsäädännössä, mutta Suomessa ei ainakaan

Julkinen

toistaiseksi ole kirjattu perustuslakiin mainintaa tulevista sukupolvista eikä Suomessa ole laadittu erillislakeja tai perustettu tulevien sukupolvien valtuutetun kaltaisia uusia instituutioita. Päätöksenteossa tulisi pohtia tapoja vahvistaa ylivaalikautista parlamentaarista yhteistyötä, etsiä keinoja yhteisiin tavoitteisiin pääsemiseksi sekä harkita ylisukupolvisuuden ja kestävyys sisällyttämistä sitoviksi velvoitteiksi lakiin ja vaikutustenarviointiin esimerkiksi Walesin, Alankomaiden ja Irlannin tapaan.

*Sitra suosittaa, että Suomi on aktiivisesti mukana valmistelemassa strategiaa sukupolvien välisestä oikeudenmukaisuudesta ja edistää sitä myös kansallisessa lainsäädännössä ja tulevaisuusvaikutusten arvioinnissa.*

Veera Heinonen, johtaja, Ennakointi ja koulutus  
Otto Tähkäpää, asiantuntija, Ennakointi ja koulutus  
Sanna Rekola, asiantuntija, Ennakointi ja koulutus  
Lilli Poussa, asiantuntija, Ennakointi ja koulutus

Liite 1 Esitysaineisto Sitra

Liite 2 Ennakointikatsaus: Mitä nuoret menettävät uskonsa tulevaisuuteen?

**Suomen itsenäisyyden juhlarahasto Sitra**

PL 160 (Itämerenkatu 11–13)

00181 Helsinki

p. +358 294 618 991

[www.sitra.fi](http://www.sitra.fi)

Y-tunnus: 0202132-3